

Ser monitor

Una filosofia de vida

Monitors d'esplai i caps d'agrupament coincideixen: **un esplai** és una **petita gran família** d'on és difícil sortir perquè **t'atrapa**

XAVIER TEDÓ

En Marc anava per biòleg o químic i ha acabat sent professor d'educació especial. No ha patit cap fenomen paranormal. Tampoc ho ha fet per assegurar-se una sortida laboral veient que Catalunya encara no és cap potència en innovació. Ho va decidir tan bon punt es va convertir en monitor d'esplai. La seva ha estat una vida vinculada a l'Esplai Espurnes d'Esplugues de Llobregat. Va començar quan tenia cinc anys i ja no ho ha deixat. Va ser premonitor, des de fa deu anys és monitor i ara és un dels responsables de l'esplai. "Ets nen, després passes al grup de joves i al final sembla que tot plegat et porti a fer de monitor -assenyala-. He passat més hores a l'esplai que a l'escola o amb la família". Quan va començar a fer de premonitor, amb 16 i 17 anys, va ser quan va tenir clar que es volia dedicar a la docència: "El contacte amb els nens va fer que em decantés per la carrera de magisteri". I això que el seu debut com a premonitor no va ser ni molt menys plàcid. Eren en un alberg juvenil de Comaruga quan es va produir un avís de bomba. En cinc minuts es van presentar nombroses dotacions dels Mossos i dels Bombers, que van desallotjar la casa. En Marc i l'altra monitora es van endur la canalla al centre del poble i van trucar a les famílies perquè els vinguessin a buscar. "Tot i que era una broma d'algun jove del poble em vaig estressar molt perquè ningú no t'ensenya a gestionar aquestes situacions -explica en Marc-. Aquell dia em vaig adonar de la responsabilitat que tens com a monitor". Aquest primer ensurt no el va fer defallir. Ni tan sols quan uns anys més tard es va perdre amb un grup per Montserrat. Les hores

LLEURE EDUCATIU. Un cap d'agrupament d'un esplai d'escoltes i guies amb un grup de nens. AEIG

passaven i es feia fosc. "Als nois no els vam dir res perquè no s'espantessin". Tampoc feia falta, ja que "estaven molt contents perquè caminar de nit per a ells era una aventura". La millor experiència la va viure l'estiu passat quan va anar de ruta per la Costa Brava amb un grup de joves en què hi havia un noi amb síndrome de Down. "Cada dia caminàvem uns quinze quilòmetres i veure que ell, malgrat els problemes que té per caminar, ho aconseguia va ser un exemple de superació que ens va emocionar a tots". Especialment el dia que van anar de Cadaqués a Roses i més d'un ja delirava per la calor: "I sobretot perquè vèiem la ciutat però no hi arribàvem mai". Els seus companys l'ajudaven constantment, tot i que de vegades els costava.

Després de deu anys fent de monitor, en Marc té clara una cosa: "No tothom serveix per fer de monitor". L'empatia és un factor essencial. "Costa de definir qui és el monitor perquè té un paper únic, els nens diuen que som com els mestres però més divertits". Sí que considera que la relació és molt més propera que la que té un professor perquè "els esplais són com petites famílies on fas un seguiment dels nens des de ben petits, els veus créixer i t'expliquen coses que no dirien mai als pares

.....
"Els esplais són com petites famílies on fas un seguiment dels nens des de ben petits"

.....
"És la millor experiència que he tingut mai, és un estil de vida, sóc com sóc per l'esplai"

o als mestres". Assegura que el més complicat és gestionar el temps: "Hi has de dedicar moltes hores de manera voluntària, cada dissabte tens activitats i t'has de saber organitzar". Amb tot, deixa clar que "si hi poses passió tot va rodant perquè qui ho fa és per ganes". Parla també d'ell: "La filosofia de vida que tinc va molt lligada a l'esplai".

Quan ve de nou

El cas de la Graci és completament diferent. "No havia estat mai nena d'esplai". Una amiga que era a l'Esplai La Gresca de Cerdanyola la va animar a entrar-hi: "Al final ella va marxar i jo m'he quedat". Va començar com a voluntària i ara ja fa dotze anys que és monitora. Es mostra taxativa quan afirma: "És la millor experiència que he tingut mai, és un estil de vida, sóc com sóc per l'esplai". Recorda que abans de fer el pas era una persona més reservada, amb menys iniciativa: "Durant aquests anys he canviat molt, ara sempre tinc ganes de fer coses". La formació que ha rebut i la relació que s'estableix amb les famílies i els nens són dos dels factors que destaca. Ella també ha creat la seva pròpia família: "Els monitors acaben sent els teus amics, la teva colla". Avenir-se amb la resta de monitors és, a parer seu, clau perquè si no "l'esplai no funciona". Si pogués fer marxa enrere demanaria als seus pares que l'apuntessin a un esplai. "És un espai dinamitzador que dura molt perquè quan els nens creixen veus els resultats, afloren tots aquells valors que has transmès".

Esplais i agrupaments

Qui també es va estrenar directament sense passar-hi de nen va ser en Manel. En el seu cas, però, com a cap de l'Agrupament Escolta i Guia (AEiG) Xaloc de Tarragona. Tam-

UN REFERENT. Per fer de monitor cal tenir empatia amb els nens. Ells el veuen com una referència, com un mestre però més divertit. FCE

poc la seva iniciació com a cap va ser bufar i fer ampolles. En els segons camps d'estiu que va fer a Àger volien fer bivac però va començar a ploure i es van ficar en un refugi. No hi havia llits i van haver d'encabir vint-i-quatre nens en una sala ben petita. Tret d'aquell incident inicial, en els vuit anys que fa que és cap d'agrupament ha viscut un munt d'experiències inoblidables. El més important és el compromís que els joves adquireixen amb l'agrupament i sobretot amb la societat: "Fomentem que siguin crítics per transformar i millorar la realitat". En Manel lamenta que, com li va passar a ell quan era un infant, no se'ls acabi de conèixer ni es reconegui la seva tasca. En Sergi, monitor de l'AEiG Sant Miquel de Girona, sí que ha viscut tot el procés. "M'ho vaig passar bé en els deu anys que hi vaig passar com a nen i per això he seguit". Ara és cap de joves de 14 a 17 anys i tot i que remarca que "és una edat complicada, se'ls pot treure molt suc". "No hi ha la separació que existeix entre mestre i nen, aquí la relació és d'amics". La millor recompensa és veure "com van creixent com a persones i es fan més ciutadans". —

Què cal fer per ser monitor?

La titulació de base que es demana per treballar en el sector del lleure és la de monitor d'activitats de lleure infantil i juvenil, que permet obtenir el diploma homologat atorgat per la secretaria de Joventut de la Generalitat. Aquesta titulació permet treballar com a monitors en entitats d'esplai, casals d'estiu, menjadors escolars o colònies. La formació consta de 108 hores teòricotècniques, on es treballen continguts relacionats amb la pedagogia del lleure, el desenvolupament psicològic en la infància i l'adolescència, metodologies educatives, recursos tècnics per dinamitzar els grups, expressió plàstica, expressió musical, primers auxilis i educació per a la salut i educació ambiental. Després cal fer 150 hores de pràctiques en un projecte de lliure elecció que es finalitza lliurant una memòria amb el recull de l'experiència pràctica.

La setena hora
Jaume Cela & Juli Palou

El camí d'Emmaús

La bellíssima narració d'Emmaús que trobem a l'*Evangelí segons Lluc* ens fa pensar en les relacions entre mestre i deixebles. Els dos homes que fan camí es troben amb Jesús i ell s'afegeix a la ruta. Després d'una bona estona de caminar junts, que Jesús aprofita per anar desplegant un coneixement que sembla que han oblidat, arriben al seu destí i, com que el dia declina, el conviden a reposar. S'asseuen a taula, llavors Jesús repeteix el misteri de l'eucaristia i aleshores "se'ls obriren els ulls i el van reconèixer". Després, un cop Jesús ha fet el gest que l'identifica, ja pot desaparèixer. Reproduïm les paraules que es diuen els dos homes perquè tenen caràcter didàctic: "No és veritat que el nostre cor s'abusava dins nostre mentre ens parlava pel camí i ens obria el sentit de les Escriptures?" El més sorprenent del relat és que saben qui és aquell estrany company de viatge per un gest. Això ens fa pensar que als que ens dediquem a educar se'ns coneix, més que per les paraules, que en diem moltes cada dia, pel gest, un gest que el deixeble reconeix i li dona sentit, un gest que intuïa molt abans que arribés qualsevol altra forma de coneixement. El mestre converteix el més profund de la relació educativa en un gest que obra i emociona. Un cop el gest s'ha fet viu i s'ha convertit en memòria, el mestre pot desaparèixer sabent que alguna cosa d'ell perdurará fins a la fi dels temps. Aquesta narració també ens pot ajudar a entendre aquella activitat que coneixem en l'argot de les escoles com "fer informes", una mena de càstig bíblic justament per la dificultat que té reduir la persona a qui estem avaluant a un comentari, a unes quantes paraules que sovint no fan gaire cosa més que descriure un instant d'un procés, d'un anar junts caminant com els deixebles d'Emmaús. Potser hauríem de mirar de fer informes on féssim visibles els gestos que permeten que el deixeble ens reconegui com els seus mestres.

Jaume Cela és mestre i escriptor i Juli Palou és doctor en filosofia i educador

La cua de Quiró
Gregori Luri

Pedagogia, neurologia i toxicologia

Estem assistint en les últimes dècades a un vertiginós desenvolupament de les neurociències i, com sembla inevitable, la pedagogia intenta deduir-ne aplicacions immediates a l'aula, donant per suposat que la connexió entre el funcionament del cervell i el comportament és obvi. Però el cervell és una unitat funcional i, per tant, les conseqüències del canvi en una zona concreta no es manifesten directament en un comportament específic. El pont entre neurociència i comportament és molt subtil. John Bruer va demostrar-ho al seu llibre *A bridge too far* (1997). Cal, doncs, ser prudents, perquè per haver construït ponts fantasmes hem donat forma a mites molt estesos a les escoles que trigarem molt de temps a desmuntar. Penso ara en el mite de la lateralitat creuada o en el que afirma que hi ha diferències significatives en el funcionament dels hemisferis. Sabem des de fa trenta anys que això que un hemisferi és lògic i analític i l'altre emocional i creatiu és, tot plegat, una ofensa a la ciència. Tampoc no hi ha cap fonament, al meu parer, en les teories dels estils d'aprenentatge o de les intel·ligències múltiples, i el fet que li donin el príncep d'As-túries d'humanitats a Howard Gardner no les fa més científiques, encara que alguna cosa aporta sobre la concepció que alguns tenen de la ciència. Si de veritat es volen aprofitar les aportacions de les neurociències, cal prendre's al peu de la lletra la necessitat d'evitar elements tòxics al cervell. L'element tòxic més habitual dels nostres alumnes no és ni el tabac ni l'alcohol, ni cap altra droga, sinó la falta d'hores de son.

Gregorio Luri és doctor en filosofia i educador